

PEDAGOGY AND EDUCATION

Основні поняття і визначення в теорії ймовірності

Дідківська Карина Олександрівна¹, Скасків Лілія Василівна²

¹ здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;
Державний податковий університет; Україна

² кандидат фізико-математичних наук, доцент,
доцент кафедри кібернетики та прикладної математики;
Державний податковий університет; Україна

За багатовікову історію людство завжди виявляло інтерес до прогнозування майбутнього, намагаючись знайти різні способи. У сьогоденні існує теорія, яка визнана науковцями, і використовується для цих цілей – теорія ймовірностей.

Теорія ймовірностей – це розділ математики, який досліджує певні закономірності випадкових подій. Об'єктом теорії ймовірностей є масові однорідні експерименти, тобто події, пов'язані з експериментами, які можуть повторюватися багато разів за приблизно однакових умов [2]. Основним завданням математичної статистики є упорядкування, аналіз та застосування статистичної інформації для виявлення закономірностей та ознак для множини елементів.

Актуальність теорії ймовірностей у сучасному житті важко переоцінити, оскільки вона допомагає передбачити ймовірні наслідки різних ситуацій. Наприклад, попри розповсюджений страх перед польотом літаком насправді найбільш ризикованою є поїздка на автомобілі до аеропорту. Інформація про те, що ймовірність загибелі в авіакатастрофі становить близько одного до восьми мільйонів, дозволяє переосмислити своє ставлення до ризиків [1].

Попри те, що теорія ймовірності завжди була частиною життя населення, перші наукові роботи з'явилися в сімнадцятому столітті, коли Блез Паскаль і П'єр Ферма у своїй праці описали закономірності, які виникають при киданні кісток. Їх здобутки мали велике значення та стали поштовхом до детального вивчення цієї теми.

Свій внесок у розвиток ймовірності внесли й інші діячі. Великий математик, Якоб Бернуллі, заклав наукові основи теорії ймовірностей у праці «Мистецтво припущення» [6]. Вони

PEDAGOGY AND EDUCATION

містять загальну теорію перестановок і комбінацій.

Сучасну теорію ймовірностей важко уявити без досліджень Карла Пірсона. Його ім'я асоціюється з широко використовуваними термінами й методами, такими як: криві Пірсона, розподіл Пірсона, критерій згоди Пірсона, коефіцієнт кореляції Пірсона і кореляційний аналіз, рангова кореляція, множинна регресія, коефіцієнт варіації, нормальний розподіл [3].

Предметом теорії ймовірностей є вивчення математичних моделей реальних випадкових явищ, які називають ймовірнісними моделями. Вони дають змогу зробити певні припущення щодо ходу подій. Прикладом такої моделі є передбачення щодо курсу валюти (її зниження чи підвищення), прогноз результату президентських виборів.

Ймовірність (за класичним означенням) визначається співвідношенням сприятливих подій до всіх можливих. З цього випливають певні властивості:

1. Ймовірність вірогідної події дорівнює одиниці тому, що кількість сприятливих випадків (m) дорівнює всім можливим (n).

$$P(A) = \frac{m}{n} = \frac{n}{n} = 1$$

2. Якщо подія неможлива, то її ймовірність – нуль [4].

Доведенням цієї властивості є проведення виборів в Україні у 2024 році. Відповідно до указу Президента України № 49/2024, від 5 лютого 2024 року дію воєнного стану на території України було подовжено до 13 травня 2024 року, що унеможливило проведення виборів у запланований термін [6]. Отже, настання цієї події є неможливим. Ймовірність дорівнює 0.

3. Ймовірність події лежить у межах від 0 до 1.

Подія, що може відбутися внаслідок проведення однієї спроби, є простою або елементарною випадковою подією.

Приклад 1. Покупець прийшов до магазину, щоб купити сік. Яка ймовірність того, що навімання обраний сік буде апельсиновий? В асортименті є 10 різних смаків соку.

Факт того, що сік буде куплено покупцем, дає можливість запевнитись, що ця подія – вірогідна, проста. Її настання – 100 %. Всього можливих подій десять, через те, що є 10 різних смаків; кількість сприятливих подій – 1, тому, що покупець зацікавлений лише в купівлі апельсинового соку. Отже, за класичним визначенням ймовірності, ймовірність того, що навімання обраний сік апельсиновий $P(A) = 1/10 = 0,1$. Ця

PEDAGOGY AND EDUCATION

Ймовірність належить проміжку від 0 до 1. Згідно з результатами, можна зробити висновок, що припущення зроблено правильно.

Умовна ймовірність - це ймовірність настання події A за умови, що подія B відбулася. Умовна ймовірність - це коли події впливають одна на одну.

$$P(A/B) = \frac{P(A * B)}{P(B)}$$

Прикладом умовної ймовірності може слугувати дана задача: в групі Оленки 40% студентів обрали замовити на свято червоні кульки, а 20% - червоні та сині. Яка ймовірність того, що Оленка обере замовити не лише червоні кульки, а й сині, з урахуванням факту, що Оленці до вподоби червоні кульки?

Розв'язання: Нехай, подія A - «Оленка обирає сині кульки», подія B - «Оленка обирає червоні кульки». Тоді за формулою умовної ймовірності, отримуємо такі результати: $P(A) = 0,2/0,4 = 0,5$.

Отже, умовна ймовірність того, що Оленка замовить як червоні, так і сині кульки дорівнює 50.

Один з класичних прикладів незалежної події - кидання грального кубика. На результат випадання числа від 1 до 6 нічого не впливає. Таким чином, кожен кидок є незалежною подією від попередніх та наступних кидків. Дві події A і B називаються незалежними, якщо ймовірність появи однієї із них не залежить від появи або не появи іншої події [5].

В теорії ймовірності значну роль відіграє нормальний розподіл. Саме він найчастіше використовується на практиці. Важливою особливістю цього закону є те, що він є граничним законом, до якого наближаються інші закони розподілу, які почасти трапляються в типових умовах.

Переважає кількість статистичних сукупностей у природі й суспільстві підпорядковується закону нормального розподілу. Нормальний розподіл використовується для моделювання багатьох явищ у природі та соціальних науках через центральну граничну теорему.

Ще одним важливим поняттям є біноміальний розподіл. Біноміальний розподіл - це дискретний розподіл ймовірності, який моделює кількість успішних подій в послідовності незалежних випробувань, кожне з яких має два можливих результати: успіх або невдача. Ймовірності можливих значень визначаються за формулою Бернуллі [2].

Біноміальний розподіл має деякі важливі особливості. Цей

PEDAGOGY AND EDUCATION

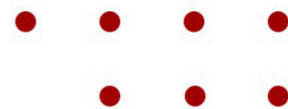
вид розподілу використовується лише для фіксованої кількості незалежних випробувань.

Прикладом застосування біноміального розподілу на практиці є визначення кількості студентів, що складуть екзамен «на відмінно». Також широке застосування розподіл має у сфері статистики під час аналізу двійкових подій. Цей елемент у теорії ймовірності допомагає отримати діапазон подій, який може відбутися. Новими галузями використання теорії ймовірностей стали теорія інформації та теорія випадкових процесів.

Ця теорія дозволяє прогнозувати результати випробувань та ризики в різних ситуаціях. Таким чином, теорія ймовірності є потужним інструментом для розвитку науки, інформаційних технологій, економіки, медицини, сприяючи кращому розумінню світу навколо нас.

References:

- [1] Микульська О., Ярова О. Методика вивчення елементів теорії ймовірностей у загальноосвітній школі. The VII International scientific and practical conference "Scientific research in the modern world" (May 4–6, 2023) Perfect Publishing, С. 318–321.
- [2] Основні поняття сучасної алгебри /М.М.Семко, О.А.Ярова, Л.В.Скасків. – Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. – 128 с.
- [3] Скасків Л. В. Особливості вивчення комбінаторики та теорії ймовірностей у шкільному курсі математики /Л.В. Скасків, Ю.В. Самбора //Österreichisches Multiscience Journal. – 2021. – Vol. 1, № 44. – С. 50–54.
- [4] Теорія ймовірностей і математична статистика. Частина II. Математична статистика. Навчальний посібник /Жлуктенко В.І., Наконечний С.І., Савіна С.С., – К.: КНЕУ, 2001. – 336 с.
- [5] Ярова О.А., Шаповалюк Л.О. Методика вивчення комбінаторики та теорії ймовірностей у шкільному курсі математики. Znanstvena misel journal, Slovenska cesta 8, 1000 Ljubljana, Slovenia № 60, 2021. С. 22–24.
- [6] Ярова О., Соболев М. Комбінаторика як наука. III Міжнародна науково-практична конференція «SCIENCE: DEVELOPMENT AND FACTORS ITS INFLUENCE» Амстердам, Нідерланди, 16–18 грудня, 2023 р. – С. 102–104.

THE ISSUE CONTAINS:

Proceedings of the 15th
International Scientific
and Practical Conference

**SCIENTIFIC HORIZON IN THE
CONTEXT OF SOCIAL CRISES**

Tokyo, Japan
26-28.04.2024

Scientific Collection
INTERCONF

No 198
April, 2024

Scientific Collection «InterConf»

No 198

April, 2024

THE ISSUE CONTAINS:

Proceedings of the 15th International
Scientific and Practical Conference

**SCIENTIFIC HORIZON IN THE
CONTEXT OF SOCIAL CRISES**

TOKYO, JAPAN

April 26–28, 2024

TOKYO
2024

Alfredraj
Vinesha
Balamurugan
Kamaloviya
Mohammed kasim
Rishmiya
Venkataraman
Sathyanarayanan
Master Dharunraj
Syed Ali Abbas Rahat

	Vanovska I.	TECHNOLOGY OF FORMATION OF INTERCULTURAL COMMUNICATION IN CADETS OF HIGHER MILITARY EDUCATIONAL INSTITUTIONS	72
	Zhumasheva S. Bitleuov A.	FEATURES OF THE METHODOLOGY OF META-COMPETENCE DEVELOPMENT OF FUTURE TEACHERS IN THE CONDITIONS OF THE RESEARCH UNIVERSITY	78
	Zhusup kyzy Nurzirek	THE USE OF REVERSE LEARNING TECHNOLOGY IN FOREIGN LANGUAGE CLASSES DURING THE CORONAVIRUS PANDEMIC	89
	Виходцева Д.С.	ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	95
	Гудзенко Є.О. Ярова О.А.	ЦІКАВА МАТЕМАТИКА НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	99
	Дідківська К.О. Скасків Л.В.	ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ І ВИЗНАЧЕННЯ В ТЕОРИЇ ЙМОВІРНОСТІ	101
	Жорабекова А.Н. Лензат А.Қ.	БОЛАШАҚ ШЕТЕЛ ТІЛІ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ МӘДЕНИАРАЛЫҚ КОММУНИКАТИВТІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДА ИНТЕРАКТИВТІ ӘДІСТЕРДІ ҚОЛДАНУ	105
	Жорабекова А.Н. Махмутова А.Ж.	ШЕТ ТІЛІНДЕГІ КОММУНАТИВТІК ҚҰЗІРЕТТІЛІК НЕГІЗГІ ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРЕТІН МЕКТЕПТЕ ШЕТ ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ НЕГІЗГІ МАҚСАТЫ РЕТІНДЕ	109
	Мырзабаева А.Ш. Балмаханова А.Е. Досхожаева М.Ж.	МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ МАТЕМАТИКАЛЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН АРТТЫРУҒА АРНАЛҒАН ЕСЕПТЕР ЖӘНЕ ОНЫҢ ШЫҒАРУ ЖОЛДАРЫ	113
	Онаць О.М.	ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНА ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ У ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКОМУ УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДАМИ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	118
	Стешенко О.Л.	ПРОФЕСІЙНА КАР'ЄРА: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ	124
	Тажикова Г.Д. Алимова А.А. Куанышбаева Л.Д.	АЛГОРИТМЫ ОБУЧЕНИЯ ПРИ РАБОТЕ С ЗАДАНЫМИ НАБОРАМИ ДАННЫХ	128
	Убаева А.Л. Донбаева М.Қ.	ТАҢБАЛЫҚ СИМВОЛДАР – ТҮРКІ ХАЛЫҚТАРЫНЫҢ МӘДЕНИЕТІНДЕГІ НЫШАН-БЕЛГІЛЕР ЖИЫНТЫҒЫ	133